QORTI CIVILI – PRIM'AWLA

(SEDE KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF DR. MIRIAM HAYMAN LL.D.

Rikors Nru.: 95/2018 MH

Illum 15 ta' Frar, 2019

Cecil Herbert Jones (ID: 271458M)

vs.

Avukat Generali

Il-Qorti;

Rat ir-rikors promotur ta' Cecil Herbert Jones datat 26 ta' Settembru 2018,[1] fejn gie premess illi:

"Illi fl-1 ta' Awissu 2017, ir-rikorrent Cecil Herbert Jones gie fizikament zgumbrat mir-residenza tieghu "Sacred Heart", 82, Triq Gorse, Birkirkara, mill-marixxalli tal-Qorti bl-assistenza tal-Pulizija, u dan in forza ta' sentenza li dwarha sallum hemm pendenti proceduri ta' ritrattazzjoni. Il-kawza ta' zgumbrament fl-ismijiet "Charles u Maria Dolores konjugi Grech vs. Cecil

[1] Fol 1

Herbert Jones" (Rikors Numru 1267/07 AF) bhalissa ghadha pendenti fi stadju ta' proceduri ta' ritrattazzjoni.

Illi r-rikorrent kien appella, izda b'sentenza tad-29 ta' April 2016 l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell cahdet l-appell tieghu.

Illi r-rikorrentipprezenta Rikors Kostituzzjonali Numru ***41/2017 SM*** *fil-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Gurisdizzjoni Kostituzzjonali) billi t-tliet Imhallfin l-ewwel iddecidew l-appell civili, imbaghad iddecidew li ma titwaqqafx l-esekuzzjoni tas-sentenza deciza kontra tieghu, imbaghad poggew biex jiddeciedu l-proceduri ta' ritrattazzjoni. L-esponent iqis li dan huwa antiguridiku.*

Illi fit-2 ta' Marzu 2017, in forza tas-sentenza tad-29 ta' April 2016 u wara li giet michuda t-talba ghat-twaqqif ta' l-esekuzzjoni tas-sentenza, il-konjugi Grech talbu l-hrug ta' mandat ta' zgumbrament numru ***360/2017****, liema mandat ma kienx jinhareg kieku d-drittijiet fondamentali tieghu gew rispettati.*

Illi fil-proceduri ghall-esekuzzjoni tal-mandat ta' zgumbrament numru 360/2017 gew ripetutament ivvjolati d-drittijiet tieghu, kif ser jigi muri.

Illi fil-proceduri konnessi mac-Cedola ta' depozitu numru ***1278/17*** *gew ripetutament ivvjolati d-drittijiet tieghu, kif ser jigi muri.*

Illi r-rikorrent ma giex notifikat skont il-ligi f'diversi stadji tal-proceduri.

Illi, wara rikors maghmul minn sid il-kera li ma giex notifikat lill-esponent, il-Qorti, b'digriet moghti fid-29 ta' Awissu 2018 – li wkoll ma giex notifikat lil Cecil Herbert Jones wara li gie zgumbrat mid-dar – ordnat lir-Registratur tal-Qorti sabiex il-mobbli li jinsabu fil-fond fejn saret l-esekuzzjoni tal-Mandat ta' Zgumbrament Nru 360/17 jigu depozitati l-Qorti taht l-awtorita` tieghu, minghajr il-htiega ta' konsenjatarju estranju, u dan ai termini tal-artikolu 948 tal-Kap. 12.

Illi din hija mizura minghajr precedent.

Mela, dan kollu qed isehh waqt li ghad hemm pendenti proceduri ta' ritrattazzjoni kontemplati fl-Artikolu 811 tal-Kap. 12 tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi permezz tar-Rikors Kostituzzjonali odjern, ir-rikorrent qed iressaq lanjanzi wkoll fir-rigward tal-proceduri fl-atti tar-Rikors Kostituzzjonali Numru 41/2017 SM kif ukoll fir-rigward tal-proceduri tar-ritrattazzjoni pendenti quddiem il-Qorti tal-Appell:

1) *It-talba ghall-hrug ta' mizura provvizorja sabiex il-jeddijiet tar-rikorrent ma jkomplux jigu vvjolati ghall-ewwel giet milqugha fil-bidu tal-proceduri, izda sussegwentement dina l-mizura provvizorja giet imnehhija mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) wara indhil fil-proceduri konvenzjonali min-naha tal-Qorti tal-Appell li poggiet lill-Imhallef taht pressjoni kbira biex ibiddel id-decizjoni tieghu u jnehhi l-provvediment kawtelatorju gia` moghti minnu – kif fil-fatt ghamel - u dan minghajr ma kien hemm l-ebda talba jew ebda smigh;*

2) *Illi kull talba sussegwenti ghall-hrug ta' mizura provvizorja giet respinta mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) b'digrieti tal-1 ta' Awissu 2017, tas-16 ta' Ottubru 2017 u tal-10 ta' Jannar 2018, u r-rikorrent thalla minghajr ebda protezzjoni – u dan kemm qabel ma gie mahrug minn daru, kif ukoll waqt l-esekuzzjoni tal-mandat ta' zgumbrament u wara li gie zgumbrat minn daru;*

3) *Illi l-Qorti tal-Appell interferiet indebitament u illegalment fil-proceduri tar-Rikors Kostituzzjonali Numru 41/2017 SM kif ser jigi muri, u dan permezz tal-provvediment moghti fit-3 ta' Lulju 2017, li bih talbet spjegazzjoni minghand il-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede*

Kostituzzjonali) dwar x'riedet tghid b'dak id-digriet li harget inizzjalment:

> *"Rat id-digriet tat-13 ta' Gunju 2017 tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili f'dawk l-atti fuq ir-rikors promotur tal-gudizzju li bih dik il-Qorti laqghet provvizorjament it-tielet talba tar-rikors promotur li bih intalbet li "tordna t-twaqqif minnufih tal-vjolazzjoni tal-Artikolu 6 li qed jilmenta dwarha r-rikorrent, okkorrendo permezz ta' mizuri provvizorji" u dan presumibbilment wara li dik il-Qorti kellha l-beneficcju tat-trattazzjoni bil-miktub jew orali dwar l-istess talba;*
>
> *Peress li din il-Qorti ma hijiex cara dwar is-sustanza tal-provvediment imsemmi ta' dik il-Qorti b'mod partikolari tal-impatt tal-mizura provvizorja li laqghet dik il-Qorti fuq il-kontinwazzjoni ta' dawn il-proceduri;*
>
> *Din il-Qorti tordna li kopja ta' dan il-verbal shih ta' din is-seduta jingieb a konjizzjoni tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili presjeduta mill-Onor. Imhallef Silvio Meli fl-atti tal-proceduri kostituzzjonali fuq imsemmija sabiex l-effett tad-digriet fuq imsemmi fuq il-proceduri quddiem din il-Qorti jigi precizat.*
>
> *Din il-Qorti peress li ma hiex f'pozizzjoni li tipprocedi ghat-trattazzjoni qabel issir il-kjarifika fuq imsemmija, tiddifferixxi l-appell ghall-precizazzjoni fuq indikata u okkorrendo ghall-ftehim ta' data ghat-trattazzjoni mill-gdid b'dan li l-Qorti tawspika li l-Prim'Awla tal-Qorti Civili taghmel il-precizazzjonijiet necessarji*

kif fuq inghad qabel id-data tad-differiment ta' dan l-appell u cioe` qabel it-3 ta' Ottubru 2017."

4) *Illi thares minn fejn thares, dan huwa precedent ikrah ta' indhil u interferenza minn qorti ta' gurisdizzjoni civili – il-Qorti tal-Appell – fit-twettiq tal-funzjonijiet ta' qorti b'gurisdizzjoni kostituzzjonali, b'mod specjali meta jitqies illi fil-proceduri kostituzzjonali numru 41/2017 SM ir-rikorrent qed jirritjeni li twettqet u qieghda titwettaq vjolazzjoni tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropeja mill-Qorti tal-Appell fil-konfront tieghu* <u>*qabel*</u> *is-seduta tat-3 ta' Lulju 2018.*

5) *Illi b'rizultat tal-interferenza xokkanti kontra l-ligi da parti tal-Qorti tal-Appell, il-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Gurisdizzjoni Kostituzzjonali) ghamlet volte face daqstant iehor xokkanti, u d-digriet moghti fil-proceduri tar-Rikors Kostituzzjonali Numru 41/2017 fl-1 ta' Awissu 2017 inghata minghajr ma saret talba minn xi parti, minghajr ma nstema' r-rikorrent, minghajr ma saret ebda notifika lir-rikorrent dwar dak li kien mahsub li jsir – u dan jikkostitwixxi intralc u interferenza kontra l-ligi fl-amministrazzjoni retta tal-gustizzja u fil-proceduri kostituzzjonali istitwiti mir-rikorrent, u dan kemm min-naha tal-Qorti tal-Appell kif ukoll unilateralment mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali)*

Regghet rat id-digriet taghha datat 29 ta' Mejju 2017;
Stante li l-istess hu irritwali u irregolari, tordna li l-istess rikors [recte: digriet] jigi kancellat contrario imperio;

6) *Illi l-Onorevoli Mhallef involut, biex jinghogob mal-Qorti tal-Appell minkejja r-rwol kostituzzjonali superjuri li huwa ghandu, ipprezenta fl-atti dina n-Nota:*

Nota tal-Imhallef sottofirmat:

Ra n-nota tar-Registratur tal-Qrati Civili u Tribunali datata l-31 ta' Lulju, 2017, li permezz taghha ingieb a konjizzjoni tieghu l-verbal tal-Onorabbli Qorti tal-Appell datat it-3 ta' Lulju, 2017;

Illi fir-rigward jinghad sintetikament is-segwenti:

1. *Illi d-digriet datat 29 ta' Mejju 2017 (ara fol. 1 u 5) jirrizulta li kien dekretat minghajr ma nstemghu l-partijiet fir-rigward;*

2. *Illi di piu' jidher li dan kien wiehed kemm irritwali u irregolari, u f'dan l-istadju, straripanti l-limiti tal-azzjoni li gudikant jista' jippromuovi fir-rigward;*

3. *Illi konsegwentement l-istess digriet qed jigi respint u kkancellat contrario imperio stante li ma jsib l-ebda sostenn legali biex jigi sostenut.*

Tant ghandu l-unur jissottometti lill-Onorabbli Qorti fuq riferita.

7) *Illi l-indhil gie rez ferm aktar gravi ghaliex il-bdil unilaterali mill-Qorti b'gurisdizzjoni kostituzzjonali* ***sehh fl-istess jum u wara li kienet effettivament inbdiet l-esekuzzjoni tal-mandat ta' zgumbrament b'inkwiet kbir ghall-esponent.***

8) *Illi ghalxejn ir-rikorrent ipprotesta mad-Direttur tal-Qrati Civili u Tribunali u mad-Deputat Registratur tal-Imhallef li hareg id-digriet, id-digriet kompla fis-sehh.*

9) *Illi precedent ikrah iehor kien id-digriet tal-Prim'Awla tal-Qorti Civili tal-31 ta' Lulju 2017 li bih il-Qorti ordnat li l-esekuzzjoni tal-mandat issir minkejja li kien hemm fis-sehh mizura temporaneja mahruga minn Qorti b'gurisdizzjoni Kostituzzjonali:*

> *Regghet rat ir-rikors tat-13 ta' Lulju 2017 ghas-sospensjoni ta' dawn il-proceduri ta' zgumbrament. Rat ir-risposta tal-kredituri ezekutant li opponew. Il-Qorti tqies li l-Ligi fl-artikolu relevant ghas-sospensjoni ta' esekuzzjoni ta' mandat tikkontempla dan biss fil-bejgh ta' subbasta (art 326 Kap 12) u f'kaz ta' ezekuzzjoni ta' kambjala ghar-ragunijiet moghtija fl-Artikolu 253(2)(e), ghalhekk it-talba hi irrita u r-rikorrenti ghandu jitlob rimedju li taghti l-Ligi senjatament dawk provduti fi proceduri ta' natura kostituzzjonali.*
>
> *L-ezekutant ghandu titolu esekuttiv li ma jistax jigi attakkat qabel l-ezekuzzjoni tieghu kemm-il darba jintalab ir-revoka u mhux il-kaz odjern.*

10) *Illi kemm meta nghata d-digriet tal-31 ta' Lulju 2017 kif ukoll fil-hin tal-bidu tal-esekuzzjoni tal-mandat ta' zgumbrament, il-mizura provvizorja kienet ghadha fis-sehh. Ghalhekk, anke meta l-esponent gibed l-attenzjoni tal-Qorti ghall-mizura provvizorja li kien hemm fis-sehh, l-Imhallef irrifjuta li jaghti widen ghall-mizura provvizorja mahruga mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Gurisdizzjoni Kostituzzjonali) li kien hemm fis-sehh.*

11) Illi l-esponent jistqarr illi dawn l-azzjonijiet kollha abbuzivi lilu ferewh u kkawzawlu hsara f'sahhtu.

12) Illi minkejja li, konformement mat-tezi tieghu li m'ghandux u ma kellux jigi zgumbrat mid-dar tieghu b'rizultat tal-mandat ta' zgumbrament mahrug abbuzivament waqt li hu kien ghadu qed jikkontesta s-sentenza tal-Qorti tal-Appell, l-esponent oggezzjona li jinhargulu l-mobbli mid-dar, fit-18 ta' Dicembru 2017, fl-atti tal-mandat presjedut mill-Imhallef Lawrence Mintoff gie ritenut illi d-difensur tieghu rringrazzja lill-Qorti talli kienet ser taghtih l-opportunita` biex johrog il-kontenut tad-dar barra mid-dar – haga li r-rikorrent u d-difensur tieghu jikkontestaw bil-qawwa kollha. Fil-fatt, ir-rikorrent ma ghamel l-ebda tentattiv biex ibattal hwejjgu mid-dar ta' residenza tieghu, u l-Qorti wettqet zball kbir.

13) Illi b'digriet tas-17 ta' Ottubru 2017, il-Prim'Awla tal-Qorti Civili ppermettiet lil Charles Grech jidhol fid-dar tar-rikorrent fl-assenza tieghu u minghajr l-ebda preavviz u jqalleb fost il-possedimenti tar-rikorrent u jdur mad-dar jiehu r-ritratti. Dan sehh fit-30 ta' Ottubru 2017. Barra minn hekk, Charles Grech u l-Marixxall nizzlu dak li suppost hu inventarju ta' mobbli u hwejjeg appartenenti lil Cecil Herbert Jones, u dan bi ksur tad-dritt ghall-privatezza tad-dar garantit mill-Kostituzzjoni ta' Malta u bi ksur tad-dritt ghall-hajja privata garantit mill-Konvenzjoni Ewropeja. U dan meta l-proceduri ta' ritrattazzjoni ghadhom iridu jigu decizi.

14) Illi l-esponent jilmenta wkoll illi t-talba tieghu ghall-hrug ta' mandat ta' inibizzjoni biex Charles Grech jitwaqqaf milli jirtira c-

cavetta u jbattal id-dar mill-mobbli giet ukoll michuda permezz ta' provvediment moghti fid-29 ta' Awissu 2017(Rikors 1204/17 LM), liema provvediment qies it-talba tieghu "vessatorja".

15) Illi meta l-esponent sab ruhu bla dar, huwa kellu jirrikorri ghand l-Awtorita` tad-Djar biex tipprovdilu saqaf fuq rasu. Izda l-Awtorita` tad-Djar, minkejja li dan kien kaz ta' zgumbrament mill-Qorti, bil-provi, irrifutat li tilqa' t-talba tieghu biex jinghata saqaf fuq rasu, u qaltlu li ma kienx jikkwalifika. Anki minn dan il-lat, l-Istat naqsu u ghadu qieghed jonqsu serjament u l-esponent qed ikollu jiddependi ghall-ghajnuna tan-nies li jospitawh go darhom sabiex ma jhalluhx bla post fejn ighix.

16) Illi l-Qorti tal-Appell ghamlet diversi tentattivi biex titwaqqaflu l-Ghajnuna Legali, ibbazati fuq il-presunzjoni taghha illi l-esponent qed jabbuza mis-sistema tal-Ghajnuna Legali, u dan minkejja li l-esponent jinghata l-Assistenza Socjali (Ghajnuna ghall-Qaghad). Izda rrizulta li ma kien hemm l-ebda abbuz u li huwa tassew intitolat ghall-Ghajnuna Legali. B'danakollu, il-Prim Imhallef Silvio Camilleri rrifjuta li jara r-rapport imhejji minn Dr Mark Sant.

17) Illi barra minn hekk, il-Qorti li ddecidiet il-kawza fil-prim istanza skartat skrittura privata kontrofirmata mill-Avukat Dr Albert Grech, li rrilaxxja l-kopja dattilografata, dwar it-titolu ta' Cecil Herbert Jones li jabita fid-dar minnfejn hu gie zgumbrat mill-Qorti. Dik is-sentenza pingietu bhala 'squatter' u wara giet ikkonfermata mill-Qorti tal-Appell.

18) Illi, barra minn hekk, l-espressjoni "stopped meter" ma nftehmitx korrettement mill-Qorti u tatha tifsira mod meta t-tifsira vera hija

hag'ohra – u cioe` hsara fil-meter! Inoltre, fl-istadji kollha tal-kawza civili, il-provi migjuba minnu qatt ma nghataw piz u, minflok, il-provi li ffabbrika Charles Grech, fosthom xiehda falza li ghaliha sar passibbli ta' proceduri kriminali, qatt ma gew mistharrga u, minflok, gew accettati.

*19) Illi c-Charter of Fundamental Rights tal-Unjoni Ewropeja, li wkoll jipprovdi l-harsien mix-xorta ta' azzjonijiet mehuda kemm mill-Qorti kif ukoll mill-Awtorita` tad-Djar bhala istituzzjoni pubblika, f'Malta mhux qed jigi utilizzat bizzejjed. ["The analysis below is based on 70 court decisions from 27 EU Member States; for Malta, no relevant court decision was reported." – mehud minn "***EU Charter of Fundamental Rights and its use by Member States"***, pagna 38, pubblikat mill-Fundamental Rights Agency]. Ghalhekk, l-esponent ser jinvoka c-Charter of Fundamental Rights stante li l-azzjonijiet mehuda fir-rigward tieghu jistghu jigu indirizzati billi jigu invokati diversi normi li jinsabu fl-istess Charter of Fundamental Rights. L-Artikolu 34 (3) tac-Charter of Fundamental Rights tal-Unjoni Ewropeja jiggarantixxi d-**dritt ghal akkomodazzjoni socjali**.*

20) Illi c-Charter of Fundamental Rights of the European Union huwa applikabbli direttament fl-Istati Membri tal-Unjoni Ewropeja. Ghalhekk, ir-rifjut tal-Awtorita` tad-Djar li tipprovdi assistenza permezz ta' akkomodazzjoni xierqa lir-rikorrent jikkostitwixxi ksur tal-Artikolu 34 (3) tac-Charter.

Ghaldaqstant l-esponent, filwaqt li jitlob umilment il-hrug immedjat ta' mizura provvizorja sabiex ma jigix esegwit id-digriet tad-29 ta' Awissu 2018 li bih sejrin jinhargu l-mobbli tieghu minn daru, almenu sakemm jinstemghu u jigu

decizi l-proceduri ta' ritrattazzjoni tal-kawza, jitlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti joghgobha tiddikjara illi huwa sofra diversi vjolazzjonijiet fil-proceduri gudizzjarji msemmija kif ukoll b'rizultat tal-agir tal-Awtorita` tad-Djar:

1) *sofra diversi vjolazzjonijiet tal-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropeja ghad-Drittijiet tal-Bniedem (Kap 319) li jiggarantixxi d-dritt ghal smigh xieraq minn tribunal indipendenti, liema dritt huwa wkoll garantit taht it-Titolu 6 (Artikolu 47) tac-Charter of Fundamental Rights tal-Unjoni Ewropeja, u dan kemm fil-kawza civili kif ukoll fil-proceduri tal-mandat ta' zgumbrament;*

2) *sofra diversi vjolazzjonijiet tal-Artikolu 8 tal-Konvenzjoni li jiggarantixxi d-dritt ghal hajja privata u ghal hajja tal-familja u tal-Artikolu 38 tal-Kostituzzjoni ta' Malta;*

3) *sofra vjolazzjoni tal-Artikolu 1 tal-Protokoll 1 dwar id-dritt ghat-tgawdija pacifika tal-possedimenti;*

4) *sofra vjolazzjoni tas-subinciz (3) tal-Artikolu 34 tac-Charter of Fundamental Rights tal-Unjoni Ewropeja li jiggarantixxi d-dritt ghal akkomodazzjoni socjali, liema Charter ghandu l-istess status legali daqs kull Trattat li rratifikat Malta;*

u konsegwentement –

1) *tordna t-thassir tas-sentenzi li nghataw fil-proceduri gudizzjarji msemmija;*

2) tordna t-thassir tal-mandat ta' zgumbrament fuq citat;

3) tordna li s-sitwazzjoni tigi ripristinata ghall-istatus quo ante ghal dawn il-vjolazzjonijiet tad-drittijiet fundamentali tieghu, u dan b'rispett ghall-principju ta' 'restitutio in integrum';

4) tordna l-hlas ta' kumpens xieraq lir-rikorrent.

Bl-ispejjez kontra l-intimati."

Rat ir-risposta ta' l-Avukat Generali datata 1 ta' Ottubru 2018[2] fejn gie eccepiet illi:

1. *"Illi qabel xejn billi r-rikorrent qiegħed f'din il-kawża jitlob fost ħwejjeġ oħra t-tħassir ta' sentenzi u ta' mandati fejn kien hemm involuti Charles u Maria Dolores Grech, allura jinħass xieraq għall-għanijiet ta' integrità ta' ġudizzju li dawn ikunu parti f'din il-kawża wkoll. Minbarra dan, mill-perspettiva tal-***artikolu 237 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta** *huwa fl-interess tar-rikorrent stess li jdaħħal lill-miżżewġin Grech f'din il-kawża jekk huwa jrid li s-sentenza f'din il-kawża tiġi torbot u tgħodd għalihom ukoll;*

2. *Illi in limine litis jingħad ukoll li l-parti tal-ilment li jolqot l-***artikoli 34 u 47 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea** *huwa inammissibbli u null skont l-***artikolu 164(1) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta** *għaliex dan l-ilment ma nġiebx b'rikors ġuramentat iżda nġieb b'rikors mhux maħluf. Tassew ma jidhirx li huwa ritwalment korrett li*

[2] Fol 12

*f'azzjonijiet dwar ksur ta' drittijiet fundamentali tal-bniedem mibdija taħt il-***Kostituzzjoni ta' Malta** *u tal-***Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta** *jiddaħħlu kwistjonijiet u talbiet li m'għandhom x'jaqsmu mal-***Konvenzjoni Ewropea***. Dan jidher li huwa eskluż ukoll skont ir-***regolament 3 tal-Leġislazzjoni Sussidjarja 12.09 (Regoli dwar il-Prattika u l-Proċedura tal-Qrati u l-Bon-Ordni;**

3. *Illi bla ħsara għal dak li għadu kemm ngħad, l-***ewwel talba** *tar-rikorrent safejn din hija mibnija fuq l-***artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea** *u l-***artikolu 47 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea***, din hija għalkollox mingħajr bażi. Kemm il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, kif ukoll il-Qorti tal-Appell huma organi ġudizzjarji li jissodisfaw il-kriterji tal-indipendenza mitluba fil-***Konvenzjoni Ewropea** *u fil-Karta* **tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea***;*

4. *Illi biex wieħed iqis jekk qorti hijiex indipendenti jew le, wieħed irid iħares lejn il-mod ta' kif jinħatru l-membri tagħha, lejn iż-żmien tal-ħatra ta' dawn il-membri u lejn il-manjiera ta' kif dawn il-membri jistgħu jiġu mneħħija. Fil-każ tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili u tal-Qorti tal-Appell, ma hemmx problema fejn jidħlu dawn it-tlitt aspetti. Minbarra dan, dawn iż-żewġ qrati għandhom is-setgħa li jaslu għad-deċiżjonijiet tagħhom fuq apprezzament awtonomu tal-fatti u tal-liġi. L-ebda waħda minn dawn il-qrati ma hija marbuta li toqgħod fuq l-opinjoni ta' xi awtorità oħra li mhijiex ġudizzjarja u d-deċiżjoni ta' kull waħda minn dawn il-Qrati hija magħmula biex torbot lil min huwa suġġett għaliha. Għalhekk l-allegazzjoni tar-rikorrent li dawn il-Qrati mhumiex indipendenti hija barra minn lokha u għandha tiġi mwarrba;*

5. *Illi mbilli fil-*proċeduri *ċivili msemmija mir-*rikorrent *fir-*rikors *kostituzzjonali tiegħu, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili u l-*Qorti *tal-*Appell *ma qablux mas-sottomissjonijiet li huwa ressaq quddiemhom ma jfissirx b'daqshekk li allura dawn il-*qrati *mhumiex indipendenti. L-indipendenza tal-qorti ma titkejjilx fuq jekk wieħed imurx tajjeb jew le fil-kawża. Dan għaliex fi proċeduri kontenzjużi fejn ikun hemm żewġ partijiet li qegħdin jitlewwmu bejniethom, ħafna mid-drabi dejjem ħa jkun hemm xi parti li ħa toħroġ telliefa;*

*Għalkemm wieħed jista' jifhem li l-*parti *telliefa ma tkunx kuntenta bl-eżitu tas-sentenza, madankollu ma jagħmilx sens li għax parti toħroġ telliefa, allura dan ifisser li l-Qorti ma kinitx ġusta jew ma kinitx* indipendenti. *Tassew l-element tal-*indipendenza *ta' Qorti ma jiġix nieqes għaliex dik il-Qorti tkun qatgħet kawża kontra individwu jew għax tkun tat xi provvediment li ma jkunx niżel tajjeb ma' dak l-*individwu. *Li kieku kien hekk l-ebda qorti f'din id-dinja ma tista' titqies li hija indipendenti għax tajjeb jew ħażin qorti dejjem ħa tieħu deċiżjoni li ma tmurx tajjeb għal xi ħadd;*

6. *Illi lilhinn minn dan kollu, jekk wieħed kellu joqgħod jagħrbel il-ġrajjiet u* s-sitwazzjonijiet kollha li r-rikorrent isemmi *fir-*rikors *tiegħu biex iseddaq* il-*fehma tiegħu li l-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili u l-*Qorti *tal-*Appell *ma* kinux indipendenti *jew ġusti fil-konfront tiegħu, wieħed minnufih isib li* dawn *l-ilmenti huma għalkollox inġusti u wħud minnhom saħansitra ma jgħidux is-*sewwa. *Anzi l-*esponent *ikollu jgħid li kien jaħbat aħjar lir-rikorrent li juża kliem aktar meqjus fir-*rikors kostituzzjonali *għaliex l-għażla ta' ċertu espressjonijiet mir-*rikorrent *tabilħaqq jonqsu fir-*rispett

lejn l-awtorità tal-qrati tagħna u jtappnu b'mod mhux mistħoqq l-amministrazzjoni tal-ġustizzja f'pajjiżna;

7. *Illi dwar l-ewwel ċirkostanza ta' vjolazzjoni msemmija mir-rikorrent, ma hu minnu xejn li l-Qorti tal-Appell indaħlet lill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) biex tbiddel il-provvediment tagħha tad-29 ta' Mejju 2017*[3]*. Jekk wieħed jaqra sew il-verbal tal-Qorti tal-Appell tat-3 ta' Lulju 2017, riprodott fit-tielet paragrafu tar-rikors kostituzzjonali wieħed minnufih jista' jintebaħ li kulma talbet il-Qorti tal-Appell huwa li l-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) tippreċiża eżatt l-effetti tal-provvediment tagħha fuq il-proċeduri ta' ritrattazzjoni;*

Din it-talba tal-Qorti tal-Appell ma saritx mingħajr raġuni għaliex bid-dikriet tagħha tad-29 ta' Mejju 2017, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) kulma qalet huwa li hija kienet qegħda proviżorjament tilqa' t-tielet talba tar-rikorrent, li kienet taqra hekk: "Tordna t-twaqqif minnufih tal-vjolazzjoni tal-Artikolu 6 li qed jilmenta dwarha r-rikorrent, okkorrendo permezz ta' miżuri provviżorji". Il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) ma fissritx x'miżuri proviżorji kienet qegħda toħroġ f'dan ir-rigward;

Il-ħwejjeġ kienu jikkumplikaw aktar ruħhom għaliex bid-dikriet tagħha tad-29 ta' Mejju 2017, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) ma kinitx laqgħet lanqas b'mod proviżorju r-raba' talba

[3] Bi żball fil-verbal tal-Qorti tal-Appell tat-3 ta' Lulju 2017, il-provvediment tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) ġie datat 13 ta' Ġunju 2017, madankollu dan kellu jaqra 29 ta' Mejju 2017. Dan qed jingħad għaliex huwa fid-29 ta' Mejju 2017 li l-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) laqgħet il-miżura temporanja u mhux fit-13 ta' Ġunju 2017. F'din l-aħħar data, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) kienet ħarġet dikriet biex il-partijiet jiġu notifikati bir-rikors ta' Charles u Maria Dolores Grech biex jitħallew jintervjenu fil-kawża kostituzzjonali. Għalhekk huwa ċar li l-Qorti tal-Appell kienet qed tirreferi għad-dikriet tad-29 ta' Mejju 2017 u mhux għal dak tat-13 ta' Ġunju 2017.

tar-rikorrent li kienet taqra hekk: "tagħti r-rimedji xierqa 'ad interim', inkluż it-twaqqif tal-mandat ta' żgumbrament numru 360/2017 li nħareġ u qed jistrieħ fuq deċiżjonijiet li jivvjolaw id-dritt tar-rikorrent għal smigħ xieraq". Għalhekk kien hemm diffikultajiet u mistoqsijiet kbar dwar x'effettivament kienet qed tfisser il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) meta b'mod proviżorju laqgħet it-tielet talba tar-rikorrent peress li hija ma laqgħetx ukoll ir-raba' talba tar-rikorrent;

Fi kliem ieħor, ir-rikorrent ma jistax ilum lill-Qorti tal-Appell talli fil-verbal tagħha tat-3 ta' Lulju 2017 talbet lill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) sabiex tippreċiża l-effetti tal-provvediment tagħha vis-à-vis il-proċeduri ta' ritrattazzjoni li kienu qegħdin jinstemgħu mill-Qorti tal-Appell. Wieħed ma jridx jinsa li l-proċeduri kostituzzjonali li kien qegħdin jinstemgħu mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) kienu sewwawsew qegħdin jattakkaw il-mod ta' kif kienu qegħdin jitmexxew il-proċeduri ta' ritrattazzjoni quddiem il-Qorti tal-Appell. Jiġi b'hekk li l-Qorti tal-Appell kellha interess leġittimu li tkun taf x'kienu l-implikazzjonijiet tal-provvediment mogħti mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali);

8. *Illi żgur u mhux forsi m'hemm xejn illegali jew indebitu li jkun hemm koordinazzjoni bejn żewġ qrati differenti dwar kawżi separati li jkollhom impatt fuq xulxin. Kontra dak li jgħid ir-rikorrent, il-koordinazzjoni bejn qrati differenti mhux talli huwa preċedent ikrah iżda talli huwa sewwasew il-mod xieraq ta' kif l-affarijiet għandhom jimxu ħalli b'hekk il-ġustizzja tiġi amministrata kif imiss;*

9. *Illi dwar it-<u>tieni ċirkostanza</u> msemmija mir-rikorrent, ma sar xejn 'xokkanti' għaliex il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) irrevokat contrario imperio d-dikriet tagħha tad-29 ta' Mejju 2017. Dik il-Qorti kellha kull jedd skont il-liġi li tbiddel il-fehma oriġinali tagħha għaliex kif trid il-liġi stess fl-***artikolu 230 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta***, dikriet ma jorbotx lil dik il-Qorti li tkun tagħtu jekk jirriżultawlha ċirkostanzi xierqa biex titbiegħed mill-ewwel fehma tagħha. F'dak il-każ il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) kienet siewja li tħassar id-dikriet tagħha tad-29 ta' Mejju 2017 għaliex hija ħarġitu mingħajr ma kienet laħqet semgħet dak li kellhom xi jgħidu l-kontro-parti tar-rikorrent. Dik il-Qorti ntebħet li hija ħarġet dak id-dikriet b'mod irregolari għaliex ħarġitu qabel ma mqar semgħet x'kellha xi tgħid il-parti avversarja;*

Għalhekk dak id-dikriet tħassar mhux biex il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) 'togħġob lill-Qorti tal-Appell", kif ir-rikorrent b'mod xejn dekoruż jikteb fir-rikors kostituzzjonali tiegħu, iżda biex timxi kif suppost. Li wieħed jintebaħ u jindem mill-iżball li jkun wettaq huwa preġju u mhux difett;

10. *Illi fuq kollox ir-rikorrent ma ġiex ippreġudikat għaliex il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) ħassret contrario imperio d-dikriet tagħha tad-29 ta' Mejju 2017 għaliex huwa dejjem kellu d-dritt li jerġa' jirrepeti t-talba tiegħu għall-ħruġ tar-rimedju proviżorju. Huwa minnu li din it-talba, meta reġgħet saret, ġiet miċħuda mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) wara li din id-darba mxiet fuq il-prinċipju tal-audi alterem partem u mhux dak tal-audi unam partem, imma b'daqshekk dan ma jfissirx li r-rikorrent safa' vittma ta' inġustizzja*

għaliex il-Qorti din id-darba ħasbitha mod ieħor. Ifisser biss li bil-kontra t-talba tiegħu ma kellhiex tintlaqa' mill-ewwel;

Taħt dan il-profil ma huwa minnu xejn dak li jgħid ir-rikorrent li kien hemm intralċ u interferenza kontra l-liġi fl-amministrazzjoni retta tal-ġustizzja. L-esponent aktar jaħseb li r-rikorrent qiegħed jipprova jagħmel minn kollox biex jipprova jsib ix-xagħra fl-għaġina biex akkost ta' kollox ma joqgħodx għas-sentenzi u d-deċiżjonijiet tal-qrati li ngħataw kontrih;

11. *Illi dwar it-<u>tielet ċirkostanza</u>, ir-rikorrent ma jgħidx sew li huwa ġarrab preġudizzju għaliex id-dikriet tad-29 ta' Mejju 2017 ġie mħassar dakinhar li nbeda l-proċess tal-eżekuzzjoni tal-mandat ta' żgumbrament. Ir-rikorrent lanqas ma jgħid il-verità, li meta tnediet l-eżekuzzjoni tal-iżgumbrament, kien hemm fis-seħħ miżura proviżorja biex il-mandat ta' żgumbrament ma jissoktax. Lilhinn mill-fatt li kull provvediment ad interim mogħti mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) fil-proċeduri 41/2017 ma seta' qatt jolqot il-mandat mitlub minn Charles u Maria Dolores Grech għaliex dawn il-persuni ma kinux intimati fil-proċeduri kostituzzjonali, ta' min iżid jgħid ukoll li dak li jidher li qed jaħrab lir-rikorrent huwa li bid-dikriet tad-29 ta' Mejju 2017, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (Sede Kostituzzjonali) ma kinitx laqgħet ir-raba' t-talba tiegħu biex il-mandat ta' żgumbrament jiġi sospiż sakemm jintemmu l-proċeduri kostituzzjonali. Ifisser dan li ma kien hemm qatt fis-seħħ xi miżura proviżorja li kienet tolqot il-mandat ta' żgumbrament la qabel, la waqt u lanqas wara l-eżekuzzjoni tal-mandat ta' żgumbrament;*

F'dawn iċ-ċirkostanzi għalhekk il-kliem, 'dawn l-azzjonijiet kollha abbużivi lilu ferewh u kkawżalu ħsara f'saħħtu', użati mir-rikorrent fir-

rikors kostituzzjonali tiegħu huma kollha fiergħa jekk mhux ukoll qarrieqa għax huma maħsuba biex jiġbdu s-simpatija b'mod mhux xieraq;

12. *Illi dwar ir-raba' ċirkostanza r-rikorrent ukoll mhux xieraq li jilmenta mill-fatt li l-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili ċaħdet it-talba tiegħu biex huwa jħalli ħwejġu fid-dar "Sacred Heart", Triq Gorse, Birkirkara, sakemm jiġu magħluqa għalkollox il-proċeduri ta' ritrattazzjoni. Fil-każ tallum l-iżgumbrament u t-tneħħija tal-oġġetti mobbli tar-rikorrent qegħda ssir fuq is-saħħa ta' sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Appell. Jiġifieri dak li qegħdin jagħmlu Charles u Maria Dolores Grech huwa mogħti lilhom bil-liġi sabiex ikunu jistgħu jwettqu dak li huma kisbu bħala jedd b'sentenza ta' qorti;*

Il-proċeduri ta' ritrattazzjoni waħidhom mhumiex biżżejjed biex iwaqqfu jew jissospendu l-effetti tas-sentenza. Sewwasew fil-każ tallum, b'deċiżjoni meħuda fis-27 ta' Frar 2017, fl-ismijiet ***Charles u Maria Dolores konjugi Grech vs. Cecil Herbert Jones (Rik. Nru. 347/16),*** *il-Qorti tal-Appell ma laqgħetx talba tar-rikorrent biex is-sentenza tad-29 t'April 2016 tiġi sospiża. Jiġi b'hekk li fil-liġi mhemm xejn xi jżomm lill-miżżewġin Grech milli jitolbu li s-sentenza tad-29 t'April 2016 tidħol fis-seħħ. Għalhekk ma hemm xejn ħażin fil-mod ta' kif il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili aġixxiet;*

13. *Illi fl-aħħarnett dwar il-ħames ċirkostanza, safejn l-ilment tar-rikorrent jinsab imsejjes fuq il-fatt li l-Onorevoli Prim'Imħallef qajjem xi perplessità dwar il-benefiċċju tal-għajnuna legali mogħti lir-rikorrent, l-*

esponent ikollu jistqarr li dan il-parti tal-ilment ma jinftehimx. Lilhemm minn dan però ma jidhirx li l-Onorevoli Prim'Imħallef kien żbaljat li jistaqsi għaliex f'ċertu kawżi r-rikorrent kien megħjun minn avukat tal-għajnuna legali, filwaqt li f'kawżi oħra kien megħjun minn avukat privat;

*Għalhekk għal dawn ir-raġunijiet kollha l-ewwel talba tar-rikorrent kif mibnija fuq l-***artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea** *u l-***artikolu 47 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea** *għandha titqies bħala mhux mistħoqqha;*

14. *Illi bla ħsara għall-premess għal dak li għandu x'jaqsam mal-ilment marbut mal-***artikolu 38 tal-Kostituzzjoni ta' Malta***, dan assolutament ma jistax jiġi milqugħ, peress li skont l-***artikolu 38(2)(d) tal-Kostituzzjoni***, dan il-jedd ma jistax jiġi invokat biex iwaqqa' jew iżomm l-eżekuzzjoni ta' sentenza jew ordnijiet ta' qrati. Barra minn hekk, skont l-***artikolu 38(2)(b) tal-Kostituzzjoni** *l-istess artikolu ma jistax jiġi mqanqal biex iżomm jew ixekkel id-drittijiet u l-libertajiet ta' persuni oħra, f'dan il-każ il-jeddijiet ta' Charles u Maria Dolores Grech li jieħdu ġidhom lura mingħand persuni li qed iżommuh mingħajr jedd fil-liġi;*

15. *Illi dejjem bla ħsara għal dak li ngħad, dwar l-ilment marbut mal-***artikolu 8 tal-Konvenzjoni Ewropea***, jingħad li dan kien ikun ġustifikat li kieku r-rikorrent kellu l-jedd bil-liġi li jgħix ġewwa d-dar. Iżda ladarba l-qrati tagħna ddeċidew li r-rikorrent mgħandux jedd li jgħix hemm, allura kollu għalxejn li huwa jinvoka dan l-artikolu tal-Konvenzjoni. Huwa sintomatiku li persuna ma tistax titlob ħarsien tal-***artikolu 8** *fuq ġid li dik il-persuna ma jkollhiex dritt ta' abitazzjoni fuqu;*

16. *Illi barra dan, wieħed ma jridx iwarrab minn quddiem għajnejh li l-* ***artikolu 8*** *mhuwiex jedd assolut iżda huwa soġġett għall-eċċezzjoni msemmija fl-****artikolu 8(2)*** *li jagħti d-dritt lill-Qorti bħala awtorità pubblika li tindaħal f'dak il-jedd sabiex tipproteġi d-drittijiet u libertajiet ta' ħaddieħor. Mhuwiex ir-rikorrent biss li għandu drittijiet iżda anke s-sidien Charles u Maria Dolores Grech. Wara kollox persuna li mgħandhiex jedd skont il-liġi biex tokkupa dar ma tistax tinqeda bl-* ***artikolu 8*** *sabiex tilleġittima l-okkupazzjoni tagħha;*

Għalhekk anke t-tieni talba tar-rikorrent ma jistħoqqilhiex illi tiġi milqugħa;

17. *Illi dejjem bla preġudizzju, safejn l-ilment tar-rikorrent jinsab mibni fuq l-* ***Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea****, dan ukoll ma jistax jintlaqa' għaliex biex possediment ikun jista' jiġi mħares, dan jeħtieġ li jkun wieħed leġittimu. Fil-każ tallum ir-rikorrent mgħandu l-ebda jedd ta' possediment legali fuq id-dar li tkeċċa minnha għaliex mgħandux dritt fil-liġi li jgħix fiha. Għalhekk ma hemm l-ebda possediment li jista' jiġi mħares taħt l-****Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea;***

18. *Illi r-rikorrent lanqas ma jista' jinvoka l--****Ewwel Artikolu tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea*** *b'rabta mal-effetti mobbli li huwa ħalla fid-dar ta' Birkirkara. Dan għaliex fl-ewwel lok ħadd ma ħadlu dawn l-affarijiet u fit-tieni lok wieħed ma jridx jinsa li kien fid-dmir tar-rikorrent li jbattal ħwejġu mid-dar għaliex huwa ġie ordnat b'sentenzi*

tal-Qorti biex huwa jitlaq minn hemm. Mis-sentenza tal-Qorti tal-Appell tad-29 t'April 2016 sallum, ir-rikorrent kellu żmien biżżejjed biex huwa jneħħi ħwejġu mid-dar. Mhux hekk biss, il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, b'deċiżjoni tat-18 ta' Diċembru 2017 kienet tagħtu żmien ħmistax-il jum biex ibattal ħwejġu u huwa m'obdiex din l-ordni;

Issa jekk ir-rikorrent webbes rasu u baqa' ma ħax ħwejġu, huwa ma jistax ilum lis-sidien li jridu jneħħulu ħwejġu mill-ġid tagħhom. Fuq kollox imbagħad imbilli dawn il-ħwejjeġ sejrin jiġu traslokati f'imkien ieħor ma jfissirx li r-rikorrent ħa jitlifhom;

F'dan il-kuntest ir-rikorrent lanqas ma jista' jilmenta li huwa mhux qed igawdu ħwejġu għaliex huwa r-rikorrent stess li qed jażgħel li ma jiġborhomx lura, minkejja li huwa kellu żmien biżżejjed biex jeħodhom;

19. *Illi lilhemm minn dan, l-esponent ma jarax li r-rikorrent sejjer iġarrab preġudizzju li ma jistax jissewwa jekk ħwejġu jiġu traslokati f'post ieħor. Dan għaliex jekk b'xi mod ir-rikorrent jirnexxilu jwaqqa' l-effetti tas-sentenza tal-Qorti tal-Appell li ordnat it-tkeċċija tiegħu mid-dar ta' Birkirkara u b'xi mod jiġi dikjarat li huwa għandu jedd tajjeb fil-liġi li jgħix f'dik id-dar, allura dak li jiġri huwa li ħwejġu jkunu jistgħu jerġgħu jmorru lura f'dik id-dar. Jekk imbagħad jiġri xi ħsara lil ħwejġu, huwa dejjem jista' jkollu r-rimedju ta' azzjoni għad-danni kontra minn għarraqlu ħwejġu;*

F'dawn iċ-ċirkostanzi kollha għalhekk anke t-tielet talba tar-rikorrent ma jidhirx li ħaqqha tintlaqa';

20. *Illi bla ħsara għal dak kollu li ngħad hawn fuq, safejn ir-rikorrent jilmenta minn ksur tal-***artikolu 34(3) tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea***, jissokta jingħad li l-esponent Avukat Ġenerali ma jistax iwieġeb għall-għemil imwettaq mill-Awtorità tad-Djar. L-Avukat Ġenerali mgħandux ir-rappreżentanza ġudizzjarja tal-Awtorità tad-Djar, b'dana li jekk huwa għandu ilment kontriha, huwa messu ressaq tali ilment kontra tagħha u mhux kontra min m'għandu x'jaqsem xejn mal-kwistjoni;*

21. *Illi tabilħaqq huwa inutli li fir-rikors kostituzzjonali tiegħu r-rikorrent iqanqal ilmenti dwar persuni legali li mhumiex f'din il-kawża;*

22. *Illi fuq kollox, l-esponent ma jemminx li l-Awtorità tad-Djar ċaħdet it-talba tiegħu għal akkomodazzjoni soċjali mingħajr raġuni. La l-applikazzjoni tiegħu ma ġietx aċċettata, sinjal li l-Awtorità tad-Djar kellha r-raġunijiet tagħha biex tagħmel dan. Naturalment, jekk ir-rikorrent ma jabqilx ma' dik id-deċiżjoni amministrattiva allura huwa messu talab lill-qrati tagħna jistħarrġu s-siwi ta' dik id-deċiżjoni amministrattiva kif provdut fl-***artikolu 469A tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta** *u mhux iressaq kawża kostituzzjonali kontra l-Avukat Ġenerali li ma daħalx fl-applikazzjoni tiegħu;*

Għalhekk għal dawn ir-raġunijiet ir-raba' talba tar-rikorrent ma tista' tintlaqa' kontra l-esponent Avukat Ġenerali;

23. *Illi l-esponent jagħlaq billi jisħaq li ladarba r-rikorrent ma ġarrab l-ebda vjolazzjoni tal-jeddijiet tiegħu, dan għandu jwassal lil din l-Onorabbli*

Qorti biex tiċħad it-talbiet l-oħra kollha tar-rikorrent dwar ir-rimedju li huwa qed jipppretendi li jirċievi;

*Għaldaqstant fid-dawl ta' dan kollu l-esponent umilment jitlob lil din l-Onorabbli Qorti jogħġobha tiċħad it-talbiet kollha tar-rikorrent bl-ispejjeż kontra tiegħu u peress li fil-fehma umli tal-esponent l-ilmenti mqanqla mir-rikorrenti huma ta' natura sempliċement frivola u vessatorja din il-Qorti hija umilment mistiedna biex tapplika dak li hemm imniżżel fl-***artikolu 46(5) tal-Kostituzzjoni** *u fl-***artikolu 4(5) tal-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta***."*

Rat-atti kollha tal-kawza.

Rat in-noti ta' sottomissjonijiet rigwardanti l-ewwel żewg eċċezzjonijiet.

Semgħet it-trattazzjonijiet.

Rat li l-kawza kienet imħollija għas-senetnza fuq dawn l-istess eċċezzjonijiet.

Għalhekk din tal-lum hija sentenza preliminari trattando ta' l-ewwel żewġ eċċezzjonijiet mressqa mill-Avukat Generali.

Pero qabel ma l-Qorti tgħaddi biex teżamina kull waħda minn dawn id-difiża mressqa għat-talba prinċipali ta' varji allegati ksur jinħtieg li wieħed jfakkar x' wassal għal dan ir-rikors in eżami.

Ir-rikorrenti Cecil Herbert Jones qiegħed bil-presenti rikors jikkontesta kemm s-sentenza li ordnat l-iżgumbrament tiegħu ukoll il-mandat per se ta' l-iżgumbrament innifsu fuq premessi su indikati. Ovvjament kemm is-sentenza minnu mpunjata ukoll il-proċeduri tal-mandat ta' żgumbrament saru minn sidien il-fond konċernat u ċioe Charles u Maria Dolores Grech; hija

speċifikatament il-presenza mixtieqa tagħhom, jew aħjar l-assenza tagħhom f'dawn il-proċeduri li wasslu lill-intimat Avukat Generali jressaq l-ewwel eċċezzzjoni tiegħu fuq in-nuqqas ta' integrita' tal-futur ġudizzju.

Għalhekk l-ewwel eċċezzjoni tiegħu taqra:-

24. *"''Illi qabel xejn billi r-rikorrenti qiegħed f'din il-kawża jitlob fost ħwejjeġ oħra t-tħassir ta' sentenzi u ta' mandati fejn kien hemm involuti Charles u Maria Dolores Grech, allura jinħass xieraq għall-għanijiet ta' integrità ta' ġudizzju li dawn ikunu parti f'din il-kawża wkoll. Minbarra dan, mill-perspettiva tal-**artikolu 237 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta** huwa fl-interess tar-rikorrent stess li jdaħħal lill-miżżewġin Grech f'din il-kawża jekk huwa jrid li s-sentenza f'din il-kawża tiġi torbot u tgħodd għalihom ukoll;*

Ovvjament ir-rikorrenti jopponi bis-saħħa din it-talba.

In soluzzjoni ta' din il-vertenza din il-Qorti tagħmel referenza għal sentenza fl-ismijiet **Esther Borg vs L-Avukat Generali et**.[4]

*"L-insenjament tal-Qrati fir-rigward ta' eċċezzjonijiet simili f'kawżi tal-istess natura huwa ormai kristalizzati. Issir referenza fost oħrajn għall-każ **Josephine Azzopardi pro et noe et vs L-Onorevoli Prim Ministru et (Rik Kost 85/14) deċiż fit-28 ta' Settembru 2017** fejn ingħad hekk: -*

*"Il-Qorti tagħmel riferenza għas-sentenza mogħtija minn din il-Qorti diversament presjeduta fil-25 ta` Frar 2016 fil-kawża **Rose Borg vs Avukat Ġenerali et**. Hemm kienet trattata eċċezzjoni simili.*
Il-Qorti qalet hekk :-

[4] P.A. Sede Kostituzzjonali 96/2016 deċiża 31.10.2018

"Illi l-Qrati tagħna ppronunzjaw ruħhom f`diversi okkażżjonijiet dwar il-leġittimita` passiva ta` persuni privati li jkunu ċċitati f`kawżi ta` indoli kostituzzjonali u konvenzjonali.

Fil-każ fl-ismijiet **Joseph Abela v. Onor.Prim`Ministru et** *(Kost. 7 ta` Diċembru 1990) ġie ribadit li :*

"F`kawżi ta` natura kostituzzjonali bbażati fuq id-drittijiet fundamentali, il-leġittimi kontraditturi ta` dawk l-azzjonijiet jinqasmu fi tliet kategoriji. L-ewwel kategorija tikkomprendi dak li huwa allegat li huma, direttament jew indirittament, responsabbli għall-kummissjoni jew omissjoni ta` xi fatt li jikser xi dritt fundamentali protett mil-liġi. Fit-tieni kategorija huma dawk li għall-omissjonijiet jew kummissjonijiet tal-persuni tal-ewwel kategorija jistgħu jkunu responsabbli biex jagħtu jew jiffornixxu r-rimedji li s-sentenza, li takkolji l-lament tal-ksur ta` dritt fundamentali, tissanzjona. It-tielet kategorija mbagħad hemm dawk il-partijiet kollha li jkunu in kawża meta l-kwistjoni kostituzzjonali tinqala` fuq jew waqt xi proċedura ġudizzjarja."

Iżda kif anke ġie ribadit mill-Qorti Kostituzzjonali fil-każ **Partit Nazzjonalista et v Kummissjoni Elettorali et***. (29 ta` Mejju 2015) "Dawn il-kategoriji ma humiex neċessarjament eżawrjenti u ma jistgħux jitqisu illi jeskludu kategoriji oħra. "*

Proprju f`każijiet li jikkonċernaw l-istess materja bħal dik in disamina, ad eżempju fil-kaz fl-ismijiet* **Raymond Cassar Torreggiani et. v AG et** *(22 ta` Frar 2013) iċċitat mir-rikorrenti, il-Qorti Kostituzzjonali irriteniet hekk:

"(11) ... biex ġudizzju jkun integru jeħtieg li, għall-aħjar ġudizzju tal-Qorti, jipparteċipaw fih dawk kollha li huma nteressati fil-kawża. B`hekk tiġi assigurata kemm jista` jkun l-effikaċita` tal-ġudizzju inkwantu dan jorbot biss

lil dawk li jkunu parteċipi fih, kif ukoll jiġi rispettat il-prinċipju tal-ekonomija tal-ġudizzju sabiex ma jkunx hemm bżonn ta` ripetizzjoni ta` proċeduri kontra l-persuni kollha interessati fid-diversi kawżi billi dawn ma jkunux ħadu parti f`ġudizzju wieħed. Il-ġudizzju jibqa` integru mill-mument li jieħdu parti fih dawk li jkollhom id-dritt, u dawk li kontra tagħhom dak l-istess dritt jikkompeti (App.Civ. ***Joseph Borg v. Francis Vassallo*** *[2000] Vol.LXXXIV.II.42;App.* ***C. Zahra De domenico v. Zahra Dedomenico*** *15.01.1992*

- omissis-

" [13] Mill-premess għandu jirriżulta ċar li l-intimati konjugi Tabone, bħala inkwilini tal-fond de quo, u tenut kont tal-fatt li proprju l-inkwilinat tagħhom jifforma l-mertu tal-kawża odjerna, għandhom interess ġuridiku u għalhekk ikunu parteċipi fil-kawża li jista` jkollha effetti legali anke fuqhom."

Dan il-ħsieb ġie ripetut mill-istess Qorti Kostituzzjonali fil-każ fl-ismijiet ***Sam Bradshaw et v l-AG et.*** *(6 ta` Frar 2015):*

"Din il-Qorti tosserva li, għalkemm taqbel mat-teżi li, ladarba l-każin aġixxa skont il-liġi, allura m`għandux legalment jirrispondi għall-inkostituzzjonalita` tal-liġi applikata minnu jew jeħel spejjeż tal-kawża, iżda mill-banda l-oħra, il-proċeduri odjerni necessarjament jaffetwaw lill-każin stante li dan hu parti fir-rapport ġuridiku li huwa regolat b`liġi li l-kostituzzjonalita` tagħha qed tiġi attakkata. Għaldaqstant il-preżenza tiegħu f`dawn il-proċeduri hija neċessarja għall-finijiet tal-integrita` tal-ġudizzju. Il-każin bħala inkwilin tal-fond għandu interess ġuridiku f`din il-kawża peress li l-meritu jikkonċerna lilu direttament. Għal din ir-raġuni huwa għandu jkun parteċipi fil-ġudizzju u għalhekk huwa leġittimi kuntradditturi." (ara wkoll ***Cedric Mifsud nomine v Avukat Generali***

et. *-Q.K. 31 ta` Jannar 2014;* ***Perit Joseph Barbara v On. Prim`Ministru*** *- Q.K. 31 ta` Jannar 2014).*

Fil-każ in eżami, l-ilment tar-rikorrenti huwa dirett lejn iċ-ċaħda tad-dritt tagħha ta` użu u tgawdija tal-proprjeta` tagħha in kwantu li dan hu b`effett tal-artikolu 12(2)(b)(i) tal-Kap 158 u tal-liġijiet viġenti. Fost ir-rimedji mitluba hemm wkoll dak tal-iżgumbrament tal-intimat Carmel Gatt. Għalhekk filwaqt li taqbel li l-intimat m`għandux legalment jirrispondi għall-inkostituzzjonalita` tal-liġi imsemmija, jew anke li jeħel spejjeż tal-kawża, iżda mill-banda l-oħra, il-proċeduri odjerni neċessarjament jaffetwawh stante li dan hu parti fir-rapport ġuridiku li huwa regolat b`liġi li l-kostituzzjonalita v` tagħha qed tiġi attakkata. Għaldaqstant il-preżenza tiegħu f`dawn il-proċeduri hija neċessarja għall-finijiet tal-integrita` tal-ġudizzju. L-intimat bħala inkwilin tal-fond għandu interess ġuridiku f`din il-kawża peress li l-mertu jikkonċerna lilu direttament. Għal din ir-raġuni huwa għandu jkun parteċipi fil-ġudizzju u għalhekk huwa leġittimu kuntradittur."

Dawn il-prinċipji jsibu faċli applikazzjonui għal każ in eżami. Il-konjuġi Grech fil-fatt istitwew il-kawża ta' żgumbrament[5] fil-konfront tar-rikorrenti mill-fond Sacred Heart, 82 Triq Gorse Birkirkara, liema kawża ġiet mirbuħa minnhom bil-konsegwenza li huma wasslu anke permezz ta' mandat ta'żgumbrament biex jiżgumbraw lill-istess rikorrenti. Bil-presenti kawża issa jinpunjaw kemm is-sentenza ukoll il-mandat, għalhekk applikati il-prinċipji ġurisprudenzjali suriferiti din il-Qorti ma tistax tara kif nonostante li l-konjuġi Grech ma jirrispondux għal ebda ksur kostituzzjonali, konvenzjonali u dak maħsub taħt il-karta ta' l-Unjoni Ewropea,ic-Charter, li pero m'għandhomx il-leġittimita' passiva riferuta tenut kont tal-konsegwenzi li jista jkollhom fuqhom u fuq il-

[5]-rikorrent Rikors 1267/07 AF ġie stabbilit illi r-rikorrenti ma kellux titolu fuq il-projeta' de quo. Din il-kawza ġiet kemm appellata mir-rikorrenti, fejn ġiet anke mitlufa minnu ukoll saru proċeduri ta' ritrattazzjoni.

proċeduri minnhom istitwiti jekk il-ksur kostituzzjonali, konvenzjonali u dak maħsub taħt ic-Charter riferut jirrizulta.

Konsegwentement din il-Qorti tilqa l-eċċezzjoni in eżami u tordna li a spejjeż ta' l-istess rikorrenti li jiġu kjamati n kawża il-konjuġi Grech biex anke huma jkunu parteċipanti f'dawn il-proċeduri u tiġi assigurta l-integrita' ta' dan il-ġudizzju.

It-tieni eċċezzjoni li qegħda tiġi kkunsidrata taqra:-

*2. Illi in limine litis jingħad ukoll li l-parti tal-ilment li jolqot l-**artikoli 34** u **47 tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea** huwa inammissibbli u null skont l-**artikolu 164(1) tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta** għaliex dan l-ilment ma nġiebx b'rikors ġuramentat iżda nġieb b'rikors mhux maħluf. Tassew ma jidhirx li huwa ritwalment korrett li f'azzjonijiet dwar ksur ta' drittijiet fundamentali tal-bniedem mibdija taħt il-**Kostituzzjoni ta' Malta** u tal-**Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta** jiddaħħlu kwistjonijiet u talbiet li m'għandhom x'jaqsmu mal-**Konvenzjoni Ewropea**. Dan jidher li huwa eskluż ukoll skont ir-**regolament 3 tal-Leġislazzjoni Sussidjarja 12.09** (**Regoli dwar il-Prattika u l-Proċedura tal-Qrati u l-Bon-Ordni;"***

Jibda biex jingħad illi l-Avukat Ġenerali għandu raġun kif interpreta il-proċedura li biha huma istitwiti kawżi bbażati fuq allegat vjolazzjoni tad-drittijiet kostitizzjonali u konvenzjonali, ċioe b'sempliċi rikors u dan ad differenza tal-proċedura aktar strinġenti u rigorusa tal-formalita' mitluba f'rikors ġuramentat. Insibu li llum huma varji il-proċeduri li mxew 'il bogħod mir-riġidita' tar-rikors ġuramentat[6]. B'hekk allura li hawn il-liġi turi u trid illi dak il-proċediment hekk institwit ma jkunx imxekkel b'dik il-formalita' ta'

[6] Art. 495A Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta. Artikolu 166A tal-Kap 12 per ezempju.

proċedura u jkun proċediment aktar faċli u speditiv fil-konfront tad-dritt li tiegħu qed jitfittex is-sodisfazzjon.

Il-konsegwenza hi li tali proċeduri huma mneżża mill-ħtieġa tal-forma dettata fl-artikolu 156 *et*. tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta. Għalhekk huwa ċar li kien mixtieq mill-leġislatur nostran illi lanjanzi dwar allegat ksur tad-drittijiet fundamentali, taħt il-Kostituzzjoni u dawk konvenzjonali, ikunu aktar informali spediti u aċċessibli; għalhekk inizjati b'sempliċi rikors.

Il-pern hawn hu jekk tali informalita' ta' forma proċedurali hiex estiża ukoll għal lanjanzi mressqa taħt allegat ksur tal-provedimenti maħsuba fic-Charter ta' l-Unjoni Ewropea. Skont l-Avukat Generali, **le**. Hu skjett fir-raġunament tiegħu li siccome' c-Charter huma forma ta' trattat mhux maħsub biex ikunu applikabbli għalih ir-regolament 2 L.S. 12.09, isegwi li kull allegat ksur tal-provedimenti tiegħu kellhom jitressqu b'rikors ġuramentat u għalhekk nuqqas ta' dan iġib miegħu l-konsegwenzi maħsuba fl-artikolu 164 tal-Kap 12.

Hija l-fehma ta' din il-Qorti illi biex wieħed isib soluzzjoni ta' dan illi għandu jiġi mifhum il-vera natura, l-istorja u l-għan ta' dak li hu c-Charter tal-Unjoni Ewropea għad dritiijitet fundamentali. Għal dan il-għan il-Qorti se tirikorri biex tirrproduċi fit-tul varji testi u studji li saru fuq il-Karta, Charter ta' l-Unjoni Ewropea biex wieħed japprezza aħjar l-impatt ta' dak li hemm maqbul u miftiehem u l-applikazzjoni tiegħu fir-rigward ta' l-Istati Membri ta' l-Unjoni u ċ-ċittadini tagħha.

Fil-paper presentata minn **Jodie Blackstock**[7] insibu lli:-

"Recognition of human rights is not new for the EU. It has increasingly prioritised human rights in its Treaty provisions. This is now enshrined in the first substantive article of EU primary law, article 2 of the Treaty on the European Union:

The Union is founded on the values of respect for human dignity, freedom, democracy, equality, the rule of law and respect for human rights, including the rights of persons belonging to minorities. These values are common to the Member States in a society in which pluralism, non-discrimination, tolerance, justice, solidarity and equality between women and men prevail.

[7] Director of Criminal and EU Justice Policy at JUSTICE, at the conference *The EU Charter of Fundamental Rights: An essential tool for UK practitioners,* miżmuma fit 29th March; fl-ismijiet **The EU C harter of Fundamental Rights Scope and Competence.**

The EU Charter of Fundamental Rights was concluded in 2000 following a decision that the EU law concerning fundamental rights was set out in a fragmented fashion across numerous primary and secondary law provisions. The intention was to consolidate. The Charter would however not only cover the social and economic rights recognised as general principles of EU law, but the fundamental rights adopted by the EU from the European Convention on Human Rights (ECHR) and the constitutional traditions common to the member states. Contrary to the debate as to the legitimacy of the European Convention on Human Rights (despite this in fact being the brain child of Winston Churchill and drafted largely by David Maxwell Fyfe), and the expansion of EU law generally, the Charter was specifically devised by the members states acting in the European Council at Tampere in 1999. Therefore the heads of state gave express approval to the idea and instigated its creation. The content was discerned by a Convention appointed to the task from the member states, Commission and European Parliament and national parliaments. This was approved by the European Council at Nice in 2000. Its legal status remained unclear until the Lisbon Treaty was finally adopted in December 2009.

The Charter is therefore a binding set of principles bringing together in one place all of the personal, civic, political, economic and social rights enjoyed by people within the EU (according the Commission website) aimed at protection of the individual as against actions of the state. It is a free standing instrument that derives its authority from the Treaty on the European Union (TEU) article 6(1):

1. The Union recognises the rights, freedoms and principles set out in the Charter of Fundamental Rights of the European Union of 7 December 2000, as adapted at Strasbourg, on 12 December 2007, which shall have the same legal value as the Treaties.

Its scope is however circumscribed by the subsequent part of article 6(1):

The provisions of the Charter shall not extend in any way the competences of the Union as defined in the Treaties.

The rights, freedoms and principles in the Charter shall be interpreted in accordance with the general provisions in Title VII of the Charter governing its interpretation and application and with due regard to the explanations referred to in the Charter, that set out the sources of those provisions.

The Charter does not therefore operate in the same way as the ECHR. Firstly it has direct effect in the UK, in that there is no need for enacting UK legislation for it to have force. However, it only applies (a) to EU law and (b) with vertical effect. This is because of the general provisions under Title VII of the Charter. A reason for this can also explain the origins of the Charter; until this point, the European Court of Justice had been developing the fundamental principles of EU law and its approach to human rights. By setting out which rights would be adopted by the Union, the member states were making clear not only to citizens of the Union what their rights were, but to the Court how far they were prepared to accept advancement of these principles. The Charter therefore can only apply where the Union has already agreed it will legislate, and where it has agreed it has competence. It also records the rights and principles that the EU member states deem to be recognised by Union law.

This paper will focus on Title VII of the Charter in order to ascertain how the Charter is intended to function. It will also consider briefly the rights and principles that the Charter contains, the relationship between these concepts and what impact this has on the individual seeking to invoke the Charter....

Whilst the Charter is binding upon the member states, as drafted commentators have presumed that it could not be engaged in an action against a private individual in the way that some Treaty provisions may apply (e.g. with respect to free movement, employment discrimination etc). There may be an argument to say that because the courts form part of the state that the Charter can be invoked in horizontal proceedings. It is more likely that the courts will use the Charter as an interpretative aid which will create more of an indirect horizontal effect, as they are institutions which must 'respect the rights, observe the principles and promote the application of the Charter.' Interestingly, the Grand Chamber of the Court of Justice of the European Union has already invoked the Charter in private proceedings: see Case C-555/07 Kucukdeveci v Swedex GmbH, *19 January 2010 (unreported) concerning employment discrimination where the Court noted that the Charter is to have the same legal value as the Treaties and that article 21(1) CFR prohibits age discrimination, and Case C-400/10 PPU* Deticek v Sgueglia *5 October 2010 (unreported) where the Court specifically referred to the*

requirement to ensure consideration of the best interests of the child in accordance with article 24 CFR in a contact dispute between parents. These cases suggest that the Court is unlikely to interpret the Charter differently to its existing approach to Treaty provisions which have horizontal effect. ***At the very least, it will find the Charter very persuasive in horizontal proceedings so that the distinction is virtually non-existent. In any event, even the most conservative interpretation could not deter an individual bringing an action against the state for failing to prevent the violating act of a private individual (in the exercise of a positive obligation)".***[8]

Fil-publikazzjoni bl-isem **Fundamental Rights in the European Union; the Role of The Charter after the Lisbon Treaty**[9] naqraw li:-

"3. EU fundamental rights after the Lisbon Treaty

3.1. The outlook for the Charter of Fundamental Rights
With the entry into force of the Lisbon Treaty on 1 December 2009, the Charter of Fundamental Rights became a legally binding catalogue of fundamental rights within the EU legal order. It has been increasingly referred to by the Court of Justice, and – as Judge Marek Safjan underlines – these references are not 'simply ornamental' but, on the contrary:

They influence the process of interpretation, of determination of the very content of particular norms, their extent and legal consequences, and thus they provide for the enlargement of the field of application of the European rules in the national legal orders.[10]

Even if the Charter is worded taking into account all previous ECJ case law, **it enjoys a higher degree of legitimacy, thanks to its ratification by all the Member States on behalf of their citizens.** As Judge Koen Lenaerts observed, the EU Charter can be described as the outcome of a pan-European political consensus which should frame both the activity

---

[8] Enfasi ta' din il-Qorti.

[9] European Parliament:: **EPRS European Parliamenytary Reasearch Service**; awturi; **Francesca Ferraro** u **Jesus Carmina Marzu** 2015-PE 554.168

[10] Marek Safjan, **'Fields of application of the Charter of Fundamental Rights and constitutional dialogues in the European Union'**, *EUI LAW; Centre for Judicial Cooperation DL*, 2014/02, p. 2.

of the EU legislature and EU judges.[11] An important aspect of the EU Charter, indicated explicitly in its preamble, is that it places the individual at the heart of EU activities.

The Charter is divided into six titles organised to reflect the importance of EU principles:

- Dignity (Articles 1-5)
- Freedoms (Articles 6-19)
- Equality (Articles 20-26)
- Solidarity (Articles 27-38)
- Citizens' Rights (Articles 39-46)
- Justice (Articles 47-50).

3.2. Scope of the EU Charter *ratione materiae*: a new 'soul' to EU policies?

3.2.1. Introduction

Even if fundamental rights are *per se* universal and indivisible, the ECJ has, since the Community's beginnings, claimed that its jurisdiction is limited only to domains which fall within the scope of its competence and to Member States' activities whenever they act within the scope of Union law.[12] As far as the Charter is concerned, the same principle is enshrined in Article 6(1) TEU according to which the EU Charter's provisions *'shall not extend in any way the competences of the Union as defined in the Treaties'.*

After the Lisbon Treaty, this so-called 'principle of conferral' has been further codified by the TEU, notably in Article 5, according to which:.

The limits of Union competences are governed by the principle of conferral. The use of Union competences is governed by the principles of subsidiarity and proportionality ....

Under the principle of conferral, ***the Union shall act only within the limits of the competences conferred upon it by the Member States in the Treaties to attain the objectives set out therein.*** *Competences not conferred upon the Union in the Treaties remain with the Member States.* [emphasis added]

It is, then, the scope of EU law which determines EU jurisdiction on fundamental rights and not the reverse. The same applies to the **content** of EU fundamental rights. In fact, according to Article 52(2) of the Charter:

Rights recognised by [the] Charter for which provision is made in the Treaties shall be exercised under the conditions and within the limits defined by those Treaties.

In the light of this specification, in several areas where the same subject matter is regulated both by an Article of the Treaty and by an Article of the Charter (see the case of **data protection** covered by Articles 16 TFEU and 8 of the Charter, or the case of **access to**

[11]Koen Lenaerts and José Antonio Gutiérrez-Fons, 'The Place of the Charter in the EU Constitutional Edifice', in Steve Peers, Tamara Hervey, Jeff Kenner and Angela Ward (eds), *The EU Charter of Fundamental Rights*, Hart Publishing, 2014, p. 1560.
[12] 41 See Cases: 5/88 *Wachauf* and C-260/89 *ERT*

documents covered by Article 15 TFEU and Article 42 of the Charter), the legislature has to take *both* as a reference; indeed very often they complement each other. The same applies to all rights derived from the notion of **EU citizenship**, laid down in Article 20 TFEU, which are also reproduced under Title V of the Charter.

3.2.2. The ambiguity of some EU legal bases and the need for a 'connecting factor' between Member States' legislation and EU competences.

The theory of **implied powers**,[13] the principle of **effectiveness** and of **equivalence**,[14] as well as the **teleological**[15] interpretation of the Court, have been powerful incentives, also since the Lisbon Treaty, to expand the scope of EU law (as well as of the Charter). The criteria to be followed when choosing a legal basis remain of fundamental importance,[16] as is an explicit link between the EU legislative text and the Charter. Recently, whilst deciding a case concerning the implementation of Directive 2004/38 on the freedom of movement,[17] which does not harmonise the national rules of procedure in case of refusal, the ECJ considered that national remedies must afford effective judicial protection as set out in Article 47 of the Charter and the basis for a refusal must be disclosed to the person concerned.[18]

---

[13] See Article 352 TFEU, which grants powers of action when no other basis is available to attain objectives of the Treaties, but which may only be invoked within the framework of the policies defined in the Treaties.

[14] In many EU areas, in the absence of relevant European Union rules, the protection of the rights which individuals acquire under European Union law are considered a matter for the domestic legal order of each Member State, which shall adopt detailed procedural rules, provided that they are not less favourable than those governing similar domestic situations (principle of equivalence) and that they do not render impossible in practice, or excessively difficult, the exercise of rights conferred by the European Union legal order (principle of effectiveness).

[15] 44 See the *CILFIT* (C-283/81) case where the ECJ affirmed that 'every provision of Community law must be placed in its context and interpreted in the light of the provisions of EC law as a whole, regard being had to the objectives thereof and to its state of evolution at the date on which the provision in question is to be applied'. See also Miguel Poiares Maduro, 'Interpreting European Law: Judicial Adjudication in a Context of Constitutional Pluralism', *European Journal of Legal Studies* 1.2 (2007), p. 5.

[16] 45 As stated in Case C-338/01 (paras 54-58) 'The choice of the legal basis for a Community measure must rest on objective factors amenable to judicial review, which include in particular the aim and the content of the measure.'

[17] 46 Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States amending Regulation (EEC) No 1612/68 and repealing Directives 64/221/EEC, 68/360/EEC, 72/194/EEC, 73/148/EEC, 75/34/EEC, 75/35/EEC, 90/364/EEC, 90/365/EEC and 93/96/EEC, OJ L 158, 30.4.2004, p. 77,

[18] Case C-300/11 ZZ v UK Home Secretary

However, the most famous ECJ judgment dealing with the scope of application of EU law is *Åkerberg Fransson*,[19] where the Court, referring to its established case law on the scope of fundamental rights in the EU and to the explanations relating to Article 51 of the Charter of Fundamental Rights, **considered that the fundamental rights guaranteed by that Charter must be complied with where national legislation falls within the scope of European Union law**[20].

On the same day the Court stated in *Melloni*[21] that **only in a situation where an action of a Member State is not entirely determined by European Union law**, do national courts and authorities remain free to apply national standards of protection of fundamental rights. However, even in these cases, the level of protection provided by the Charter of Fundamental Rights, as interpreted by the Court, and the primacy, unity and effectiveness of European Union law must not thereby be compromised.

Indeed, in the *Åkerberg Fransson* case, the Court interpreted the *ne bis in idem*
principle laid down in Article 50 of the Charter of Fundamental Rights. The Court observed that the principle of preventing a person from being punished twice for the same offence does not preclude a Member State from imposing, for the same acts, a combination of tax penalties and criminal penalties, as long as the tax penalty is not criminal in nature. It then defined the three criteria to be followed by the national judge to assess if a sanction is criminal in nature, for example, the legal classification of the offence under national law, the very nature of the offence, and the nature and degree of severity of the penalty that the person concerned is liable to incur.[22].
According to the Court:

"since the fundamental rights guaranteed by the Charter must ... be complied with where national legislation falls within the scope of European Union law, situations cannot exist which are covered in that way by European Union law without those fundamental rights being applicable. The applicability of European Union law entails applicability of the fundamental rights guaranteed by the Charter."

As stated by Judge Koen Lenaerts, *Åkerberg Fransson* is a seminal judgment which clarifies the scope of application of the Charter and further develops the *Wachauf* case law. It is grounded on the **principles of effectiveness** and **loyal cooperation** between the EU and its Member States.[23] At the same time, it preserves the application of national standards in protection of fundamental rights, notably in a situation where Member State action is not entirely determined by EU law. In these cases, where EU legislation is absent, it should be taken in account that, according to Article 53 of the Charter:

Nothing in this Charter shall be interpreted as restricting or adversely affecting human rights and fundamental freedoms as recognised, in their respective fields of application, by Union law and international law and by international agreements to which the Union or all

[19] Case C-617/10
[20] E nfasi ta' din il-Qorti.
[21] Case C-399/11
[22] These criteria mirror the so called "**Engel**" criteria defined by the European Court of Human Rights (ECtHR), confirming the convergence of the case law of the two European Courts. See ECtHR judgememnt of June 1976, Application No.5100/71; 5101/71; 5354/72; 5370/72.
[23] Lenaerts, op.cit.

the Member States are party, including the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, and by the Member States' constitutions.

According to the Court of Justice, Article 53 of the Charter confirms that, where a European Union legal act calls for national implementing measures, national authorities and courts may apply national standards of fundamental-rights protection, provided that the **level of protection** granted by the Charter of Fundamental Rights and the primacy, unity and effectiveness of European Union law are not thereby compromised.[24]

...

4. EU fundamental rights and international instruments

4.1. The relationship between EU Fundamental rights and the ECHR

By referring to fundamental rights in its case law, the ECJ established a bridge between the then newly founded Community legal order, on the one hand, the already existing national constitutional systems, and international treaties ratified by its Member States, especially the ECHR, on the other hand. However, although the interaction of the various levels of fundamental rights in Europe has admittedly led to the overall strengthening of their level of protection, it has not resulted in the emergence of a uniform concept of such rights, in particular as regards their content and scope.[25]

Owing to the fact that the legal standards of fundamental rights enshrined in European Court of Human Rights (ECtHR) case law are also applicable to EU Member States, the ECJ very soon recognised the 'special significance' of the ECtHR and established a close dialogue with the Strasbourg court.[26] On its side, in its 1999 *Matthews* ruling,[27] the ECtHR recognised Gibraltar citizens' right to participate in elections to the European Parliament as an essential element of participation in the European Community' democratic life (thereby requiring an amendment to the UK European Elections Act which did not recognise such a right). In its subsequent case law, the ECtHR defined the relationship between the ECHR, on the one hand, and the EU legal order, on the other, by establishing a presumption that the protection of fundamental rights afforded by the Community legal system was deemed to be equivalent to the protection granted under the Human Rights Convention. Cross-fertilisation between ECJ and ECtHR case law gained new dynamism following the adoption of the EU Charter, as most of the rights recognised by that instrument correspond to rights also guaranteed by the ECHR.[28] Not surprisingly, Article 52(3) of the Charter states that, without

---

[24] See Armin Von Bogdandy, Matthias Kottmann, Carlino Antpohler, Johanna Dickensen, Simon Hentrei, Maja Smkolj, " Reverse Solange- Protecting the essence of fundamental rights against EU Member States (2012) 49 Common Law Review 49.2 (2012), pp.489-519.

[25] See Fabbrini, Fundamental Rights in Europe...pp 13-14

[26] On the dialogue between the ECJ anECtHR in general see e.g. Marta Cartabia, Europe an d the Rights; Taking Dialogue Seriously", European Constitutional Law Review 5.1 (2009), pp 5-31.

[27] Application No. 24833/94

[28] The correspondences are as follows: Article 2 corresponds to Article 2 of the ECHR, — Article 4 to Article 3 ECHR, — Article 5(1) and (2) to Article 4 ECHR, — Article 6 to Article 5 ECHR, — Article 7 to Article 8 ECHR, — Article 10(1) to Article 9 ECHR, — Article 11 corresponds to Article 10 ECHR without prejudice to any restrictions which Union law may impose on Member States' right to introduce the licensing arrangements referred to in the third sentence of Article 10(1) ECHR, — Article 17 corresponds to Article 1 of the Protocol to the ECHR, — Article 19(1) corresponds to Article 4 of Protocol No 4, — Article 19(2) corresponds to Article 3 ECHR as interpreted by the ECtHR, — Article 48 corresponds to Article 6(2) and(3) ECHR, — and Article 49(1) (with the exception of the last sentence) and (2) correspond to Article 7 ECHR.

prejudice to a more extensive protection, the meaning and scope of those rights shall be the same as those laid down by the ECHR. In addition, the official 'Explanations' to the Charter provide a list of the articles having the same meaning as the corresponding articles of the ECHR, but where the scope is wider.[29]

With such a wide, overlapping legal space, the dialogue between the two courts provides a means of avoiding divergence between the EU *acquis* in the area of fundamental rights and ECtHR case law, thereby strengthening the 'principle of homogeneity'.
...

Finally, the Charter also incorporates rights that are not found in the ECHR[30] and which, as interpreted by the ECJ, can in turn contribute to ECtHR case-law development. The latter already increasingly takes the EU Charter into account when interpreting the ECHR.

Thus, the Charter encourages constructive dialogue between the ECJ and ECtHR, which is particularly important for policies linked to development of the European Area of Freedom, Security and Justice. This cooperation arose from the ECJ judgment in *NS* and the ECtHR ruling in *MSS* v *Belgium and Greece*.[31] These demonstrate that both of the European courts consider that the principle of mutual recognition of measures adopted by EU Member States is refutable when there is a systemic violation of fundamental rights by the requesting state and that the strict application of the Dublin Regulation in cases where Member States were aware of a risk of ill-treatment was incompatible with the human rights obligations of those states. This should not be taken as a basis for calling the level of protection afforded to fundamental rights in another Member State into question, unless the facts of a case indicate systemic failures in the protection of fundamental rights.**”**[32]

Il-Qorti għazlet li tagħmel referenza ampja għal dawn iċ-ċitazzjonijiet biex turi mhux biss l-import ta’ dan l-istrument li s’issa ma jsibx applikazzjoni daqstant popolari u frekwenti lokalment, imma biex jiġi anke mifhum li dana mhux biss

[29] Those rights are the following: Article 9 covers the same field as Article 12 ECHR, but its scope may be extended to other forms of marriage if these are established by national legislation, — Article 12(1) corresponds to Article 11 ECHR, but its scope is extended to EU level, — Article 14(1) corresponds to Article 2 of the Protocol to the ECHR, but its scope is extended to cover access to vocational and continuing training, — Article 14(3) corresponds to Article 2 of the Protocol to the ECHR as regards the rights of parents, — Article 47(2) and (3) corresponds to Article 6(1) ECHR, but the limitation to the determination of civil rights and obligations or criminal charges does not apply as regards Union law and its implementation, — Article 50 corresponds to Article 4 of Protocol No 7 to the ECHR, but its scope is extended to EU level between the Courts of the Member States, — And finally, citizens of the EU may not be considered as aliens in the scope of the application of Union law, because of the prohibition of any discrimination on grounds of nationality. The limitations provided for by Article 16 ECHR as regards the rights of aliens therefore do not apply to them in this context.

[30] This is notably the case of economic and social rights under Title IV of the Charter, such as the right of collective bargaining and action, including the right to strike. But is also the case of the right to good administration (Art 41 of the Charter) which is complemented by a specific legal basis in the TFEU (Article 298).

[31] Case 30696/09.

[32] Pagna 6 et. seq

għandu applikazzjoni vertikali pero ukoll fl-ambitu ta' dak espress waħda orizzontali sa fejn si tratta ċ-ċittadin.[33] Indubbjament ic-Charter huwa intiż biex jwessa u jsaħħah fl-ambitu ta' E.U u l-istitiuzzjonijiet tagħha, ukoll fl-istati membri tagħha, id-drittijiet u prinċipji fundamentali tant li kif naraw ġieli jagħti anke interpretazzjoni u protezzjoni aktar ampja min dawk maħsuba fil-Konvenzzjoni Ewroprea, filwaqt li hemm omoġineazzjoni bejn ż-żewġ Qrati dawk ta' Lussemburgu u Strasburgu, jew ta' spiss attentat għal dan. Ovvjament tali qbil jservi biex jsaħħaħ id-drittijiet protteti kemm mill-Karta ta' l-Unjoni ukoll dawk maħsuba mill-Konvenzjoni għad-Drittijiet tal-Bniedem.

Huwa ndubbjament aċċettat illi kontrarjament għal dik il-hija l-posizzjoni fejn si tratta il-Konvenzzjoni Ewropea għad-Drittijiet tal-Bniedem, illum il-Kap 319 tal-Liġijiet ta' Malta, illi iċ-Charter mhux inkorporat fil-liġi domestika nostrana *per* leġislazzjoni domestika speċifika pero huwa daqstant applikabbli fl-ambitu kif hawn fuq spjegat, fil-fatt għandu effett dirett fuq pajjiżna in kwantu meqjus bħala *E.U. primary law.* Konsegwentement ma nsibux r-regola proċedurali lokali ta' kif wieħed jista jinvoka ksur taħt l-istess quddiem il-qrati nostrali kif insibu fil-każ tal-kap 319 imsemmi. Huwa preċisament għalhekk li l-Avukat Ġenerali avvanza l-eċċezzjoni in eżami. Għandu jiġi preċiżat pero illi bl-artikolu 3 tal-Kap 460 tal-Liġijiet ta' Malta c-Charter bħala trattat jew att ta' l-Unjoni Ewropea jorbot lil Malta u huwa parti mill-liġi domestika nostrana.

Naraw li dan ġie affermat fid-deċizzjoni fl-ismijiet **Raymond Caruana vs L-Avukat Generrali**[34] , ingħad li-

"Illi l-Qorti taqbel mar-rikorrent li l-imsemmija Karta llum tagħmel parti mil-liġi domestika Maltija u li l-Qrati Maltin iridu jqisu u jħaddmu bħal ma jhaddnu kull liġi oħra fl-ordinament li għandha effett dirett;"

[33] **Dejjem fl-ambitu ta' l-artikolu 51 ta' l-istess Charter**.
[34] 16/2011 JRM deċiża 28/02/2013

Fir-rigward ta' dan it-tħaddin u l-implementazzjoni taċ-Charter mill-qrati nostrali din is-sentenza tkompli;

"Illi għalkemm ir-rikorrent jirreferi għal "ċertu provvediment li jinsab fic-Charter" jidher li qiegħed jirreferi għall-Artikolu 49 tagħha, li jitkellem dwar Prinċipji ta' Legalita' u Proporzjonalita' ta' Reati u ta' Pwieni. B'mod partikolari, issir riferenza għad-dispożizzjoni tas-sub-artikolu (3) tal-imsemmi artikolu li jgħid li l-ħruxija tal-pwieni ma tridx tkun sproporzjonata mar-reati li għalihom tapplika;

Illi l-Qorti tifhem li l-ilment tar-rikorrent kif imressaq fir-Rikors promotur huwa sewwasew dak li l-piena ta' detenzjoni li għaliha hu suġġett hija ħarxa żżejjed meta mqabbla mal-għamla ta' reat li għalih kien instab ħati.

Iżda, kif sewwa issottometta l-intimat, it-tħaddim tad- dispożizzjonijiet tal-imsemmija Karta huwa maħsub għal ċerti ċirkostanzi partikolari. Kemm hu hekk, l-artikolu 51 tal-imsemmija Karta jipprovdi li "(1) Id-dispożizzjonijiet ta' din il-Karta huma intiżi għall-istituzzjonijiet, għall-korpi u għall-aġenziji ta' l-Unjoni fir-rispett tal-prinċipju ta' sussidjarjeta u għall-Istati Membri wkoll biss meta jkunu qed jimplimentaw il-liġi ta' l-Unjoni. Huma għandhom għaldaqstant jirrispettaw id-drittijiet, josservaw il-prinċipji u jippromwovu l-applikazzjoni tagħhom, skond il-kompetenzi rispettivi tagħhom u fir-rispett tal-limiti tal-kompetenzi ta' l-Unjoni kif mogħtija lilha fit-Trattati";

Illi l-Qorti tqis li l-ilment tar-rikorrent fil-kawża tal-lum jissejjes fuq it-tħaddim ta' wħud mid-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi Kriminali. Imkien ma jallega u minn imkien ma jidher li sejjes dak l-ilment fuq it-tħaddim ta' "liġi tal-Unjoni". Għaldaqstant, il-Qorti ma tħossx li għandha tistħarreġ l-ilment tar-rikorrent ukoll fil-qafas tal-provvediment msemmija ta' dik il-Karta;"

Għandu jibqa dejjem mifhum lil ilment ta' ksur tal-provedimenti tal-Karta ta' l-Unjoni, c-Charter, jista jiġi mistharreġ mill-qrati nostrana biss jekk l-ksur jirrigwarda liġi ta' l-Unjoni Ewropea.

Interessanti ukoll f'dan ir-rigward l-iżvillup li għamlet il-Qorti Ewropea fl-applikazzjoni taċ-Charter fl-implimentazzjoni tiegħu b'mod orizzontali. Ingħad għalhekk fi sudju ieħor, u ta' dan il-Qorti ukoll tagħżel illi tiċċita siltiet mit-test biex wieħed anke japprezza l-kumplessita' tal-materja in eżami, illi :-

"JOINED CASES C-569/16 AND C-570/16 BAUER ET AL: (MOST OF) THE CHARTER OF FUNDAMENTAL RIGHTS IS HORIZONTALLY APPLICABLE."[35]

The EU case law on the horizontal effect of fundamental rights is not the average lawyer's go-to example of coherence, clarity, or adequate judicial reasoning. To give credit where credit is due, however, in a series of cases over the last year, the Court has significantly improved this state of affairs. The Grand Chamber's judgment in *Bauer et al* is the most noteworthy affirmation of this change of direction so far. This post maps out what might now be safely described as the current position on the horizontal effect of fundamental rights in the European Union and attaches a threefold (mostly positive) meaning to the *Bauer* judgment. However, using *Bauer* as a springboard, it also raises two broader questions regarding the status of social rights and the non-horizontality of directives, which may require further refinement in future case-law.

...

The threefold significance of the judgment: the status of social rights; horizontal effect in principle; and horizontal direct effect in particular

In my view, the judgment is significant for three main reasons: the first is that it affirms, albeit somewhat more hesitantly than one might have hoped, the constitutional status of the fundamental social rights enshrined in the Charter. It thus confirms (at last) that these rights, too, have a normative core that is applicable in all disputes that fall within the scope of EU law, so that they do not become, as the Advocate General had so aptly put it, a 'mere entreaty.' (§95 of the Opinion)

The second point of note is that the judgment fits into a series of cases offering more detailed guidance on the horizontal effect of the Charter, thus presenting a glimmer of hope that the lack of clarity following *Mangold*, *Kücükdeveci*, and *Association de Médiation Sociale*, is finally behind us. What is an especially welcome dimension is indeed the joining of the *Bauer* and *Broßonn* cases, which draws out in the clearest way the problems of non-horizontality, both for the protection of fundamental rights in the Union and for the coherence of EU law: in bringing together a case against a public employer and a case against a private employer in the same factual scenario, the Court offers an illustration of the substantive unfairness in which the lack of horizontal direct effect of directives could have resulted. Indeed, echoed not only in the academic literature, but also in Advocate Generals' Opinions as early as *Faccini Dori*, one of the key critiques of the non-horizontality of directives had been that like cases should be treated alike.

[35] 19 ta' Novembru, 2018. **Elena Frantzou**.

In *Bauer et al*, the Court appears fully to recognise this problem in the fundamental rights context and comes as close as it ever has to overruling its earlier case law.

The final positive point of significance in this case is what I interpret as a tentative clarification of the existing doctrine on direct effect in horizontal disputes. The omission of an explicit reference to direct effect in paragraph 91 of the ruling might be easy to overlook. However, in my view, the judgment appears to make a careful and accurate procedural refinement to the horizontality case law (one that the reporting judge had herself fervently defended during her academic career): the direct effect of EU law, i.e. its invocability in a dispute before national courts, depends on the mandatory nature of the right. In cases against the state, there is parity between that invocability and the remedy offered. Yet, in horizontal disputes, different legal systems have traditionally incorporated fundamental rights in a variety of ways – say, by imposing the obligation on the employer directly or by requiring the state to step in. *Bauer* suggests that, as long as the right is offered effectively, some space is starting to be carved out for this additional constitutional complexity of horizontality to be accommodated.

...

.

<u>Conclusion</u>

Where, then, does *Bauer* leave us in respect of the current state of the law on the horizontal effect of fundamental rights in the EU? To my mind, taking account of the recent Grand Chamber judgments in this field, the position now appears to be that:

- The Charter is horizontally applicable in principle and Article 51 (regarding its scope of application) does not preclude such a finding;
- All provisions of the Charter are applicable in all situations governed by EU law and Member State laws must, as far as possible, be interpreted in conformity with those rights;
- Where an interpretation of national law through consistent interpretation is impossible, and the right has a mandatory nature that determines the obligations imposed in a sufficiently clear manner, the right can be invoked as such, both in a public and in a private dispute, and the Member State must ensure that a remedy is offered within that dispute;
- Failing that, state liability in damages may be claimed."

Ikkunsidrat ulterjorment;

Illi għalkemm dan mhux xi punt difenzzjonali mressaq, għandu jiġi rilevat illi jidher li l-iżvillup hu li drittijiet u prinċipji naxxenti miċ-Charter jistgħu anke jiġu invokati f'disputa privata mhux biss fil-konfront ta' stat membru; 'l hekk imsejjaħ effett orizzontali, b'mod dirett jew indirett dejjem sa fejn jirrigwarda Liġijiet ta' l-Unjoni. Din l-aħħar interpretazzjoni aktar issaħħaħ il-fehma ta' din il-Qorti illi;

- in kwantu għad-drittijiet u prinċipji protteti fiċ-Charter, l-espansjoni tagħhom ukoll s-similarita' tagħhom ma dawk prottetti fil-konvenzjoni ewropea, ukoll,
- in kwantu għal effett tiegħu fir-rigward taċ-ċittadin privat kif rajna fil-każistika u testi riferuti fl-ambitu ta' implimentazzjoni ta' Liġijiet ta' L-Unjoni -;

illi l-applikazzjoni u invokazzjoni tiegħu m'ghandhiex tkun waħda imxekkla minn rigidita' ta' proċedura n kwantu hu trattat, *treaty*, ad differenza ta' leġislazzjoni domestika.

Il-Qorti hija fil-fatt tal-fehma li tkun qed tagħmel disservizz kbir lejn l-istess Charter kieku hi tħaddan l-eċċezzjoni ta' l-Avukat Ġenerali u ma tħallix l-istħarrig tal-ksur allegat da parti ta' l-istat Malti isir minħabba regola ta' forma proċedurali mhux stabbilita. Anke mħaddan l-argument li dan huwa llum parti mill-Liġi nostrana in kwantu huwa liġi ta' l-Unjoni u applikabbli għal membri stati tagħha, ma jfissirx illi l-applikazzjoni tiegħu għandha tkun marbuta ma riġidita' maħsuba mill-Avukat Ġenerali. *Der resto* insibu istanzi fejn il-liġi domestika nostrana taħseb għal proċeduri aktar laxki minn rikors

ġuramentat għaliex kif ingħad hija aktar favorevoli l-ispeditezza tal-proċedura.[36]

Dan ingħad ta' spiss mill-Qrati tagħna fejn jirrigwarda nullita' ta' atti minħabba forma-:

"In kwantu l-Qorti għandha quddiemha eċċezzjoni li tissolleva l-irritwalita' u n-nullita' ta' azzjoni, għandu minnufih jiġi ribattut illi l-ewwel prinċipju ġenerali li għandu jiġi sottolineat huwa dak li safejn huwa legalment possibbli, att ġudizzjarju għandu jiġi salvat u mhux annullat u dan kif ingħad ripetutament mill-Qrati fosthom fil-każ **Antonia Zahra vs Raymond Borg deċiż fid-29 ta' Settembru 2015**[37]-

"Illi fl-ewwel lok jingħad li llum hija ġurisprudenza stabbilita' li l-Qorti kemm jista' jkun, għall-prattiċita` u biex tiġi evitata multiplikazzjoni ta' kawżi u spejjeż żejda, għandha tkun pjuttost iebsa fl-akkoljiment tal-eċċezzjoni tan-nullita` u kemm jista' jkun issalva atti ġudizzjarji, u att ta' ċitazzjoni għandu jiġi mwaqqa' u annullat biss għal raġunijiet gravi.

*Illi skont is-sentenza mogħtija mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appell fil-kawża fl-ismijiet **"Michael Attard nomine vs Raymond Galea"** deċiża fit-12 ta' Mejju, 1998 intqal illi "bħala regola, skont il-ġurisprudenza ormai stabbilita, l-atti kemm jista' jkun għandhom jiġu salvati biex issir ġustizzja sostanzjali fil-mertu tal-każ" u "kif ġie ritenut minn dawn il-Qrati, ir-rigorożita' proċedurali u l-formaliżmu esaġerat narament huma ambaxxaturi tal-ġustizzja sostanzjali u għalhekk ma għandhomx normalment janimaw l-andament tal-kawża" (**"Aquilina vs Cassar"** – Vol. LXXVI.iv.666)*; wkoll **James Demanuele v Elena Maria Felice** (PA - RCP - dec.30 ta' April 2002 u l-gurisprudenza hemm elenkata).

It-tieni prinċipju legali li l-Qorti tissottolinea huwa li s-sustanza għandha tipprevali fuq il-formalita' u dan jingħad b'mod aktar emfatiku fi proċeduri kostituzzjonali (u konvenzjonali) bħal dawk tal-lum fejn hemm allegazzjoni ta' ksur ta' drittijiet fundamentali fejn allura l-Qorti għandha tassikura li d-dritt t'aċċess għall-Qorti kif protett bl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni u l-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ma jkunux imxekkla minn ostakoli proċedurali li minnhom

[36] Ibid.
[37] Rik Gur 1157/14

infushom iċaħħdu *a priori* l-eżerċizzju ta' dak l-istess dritt."[38] (enfasi ta' din il-Qorti)

Għaldaqtant tenut is-suespost, anke minħabba n-natura novativa ta' dak li hawn għandu jiġi determinat u l-importanza tad-drittijiet u prinċipji stabbiliti fic-Charter u fuq kollox l-għan tiegħu, tiċħad it-tieni eċċezzzjoni.

In kwantu għal dak appena deċiż l-ispejjeż huma nofs bin-nofs bejn il-partijiet.

Onor. Dr. Miriam Hayman
Imhallef

Victor Deguara
Deputat Registratur

[38] **Aluminium Estrusions Ltd. vs Avukat Generali et.,** 59/2018M.H.; 8/2/2019